

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Vyhľadka Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia regulovaných činností v plynárenstve a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v plynárenstve

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/214>

Materiál v pripomienkovom konaní do 15.05.2024

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Úradom pre reguláciu sieťových odvetví SR ako iniciatívny materiál.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu vyhlášky je v súlade so splnomocňovacími ustanoveniami v § 40 ods. 1 zákona o regulácii ustanoviť cenovú reguláciu v plynárenstve, so zohľadnením cieľov a priorít, ktoré určila regulačná politika na 6. regulačné obdobie ako aj so zohľadnením poznatkov a skúseností získaných z vykonávania cenovej regulácie v plynárenstve počas prebiehajúceho regulačného obdobia. Návrh vyhlášky zohľadňuje zmeny v primárnej legislatíve uskutočnené v roku 2022 až 2024.

V porovnaní s platnou a účinnou právnou úpravou cenovej regulácie v plynárenstve predmetom úpravy je predovšetkým upresnenie rozsahu ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 11 ods. 2 zákona o regulácii, úprava ekonomicky oprávnených nákladov vrátane nákladov vstupujúcich do výpočtu maximálnej ceny za dodávku plynu pre zraniteľných odberateľov plynu, ako aj do výpočtu ceny plynu na krytie strát plynu a vlastnej spotreby plynu v distribučnej sieti a úprava výpočtu cien za prístup do siete. Predmetom legislatívneho zámeru je ďalej zapracovanie úpravy prekročenia prepravnej kapacity v rámci cenovej regulácie prístupu do prepravnej siete a prepravy plynu. Podľa § 40 ods. 1 zákona o regulácii sa ustanovuje rozsah a spôsob vykonávania cenovej regulácie v plynárenstve, rozsah, štruktúra a výška oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku, postup a podmienky uplatňovania ceny, podrobnosti o návrhu ceny a spôsobe jeho predkladania na celé regulačné obdobie. Uvedené úpravy cenovej regulácie v plynárenstve sú potrebné z dôvodu zmeny podmienok a očakávaného vývoja na trhu, z ktorých sa vychádzalo pri tvorbe vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 450/2022 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia dodávky plynu a vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 451/2022 Z. z., sa ustanovuje cenová regulácia vybraných regulovaných činností v plynárenstve a niektoré podmienky vykonávania vybraných regulovaných činností v plynárenstve.

Návrh vyhlášky má nadobudnúť účinnosť dňa 01.07.2024, okrem vymedzených ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť neskôr

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh vyhlášky je pripravený so zohľadnením cieľov a priorít, ktoré určila regulačná politika na 6. regulačné obdobie ako aj so zohľadnením poznatkov a skúseností získaných z vykonávania cenovej regulácie v plynárenstve počas prebiehajúceho regulačného obdobia. Návrh vyhlášky zohľadňuje zmeny v primárnej legislatíve uskutočnené v roku 2022 až 2024. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

Podľa §49 ods.4 písm. f) Zákona o energetike „Prevádzkovateľ prepravnej siete má právo na primeranú náhradu z dôvodu poskytovania solidarity v dodávke plynu alebo opatrení súvisiacich s jej poskytovaním v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným podľa § 95 ods. 2 písm. m).

Podľa §95 ods.2 písm. m) Zákona o energetike „Úrad vydá všeobecne záväzný právny predpis, ktorým ustanoví spôsob určenia primeranej náhrady z dôvodu poskytovania solidarity v dodávke plynu alebo opatrení súvisiacich s jej poskytovaním pri nedobrovoľnom uvoľňovaní plynu,“

Na základe vyššie uvedeného navrhujeme doplniť do návrhu cenovej vyhlášky ustanovenie o práve prevádzkovateľa prepravnej siete uplatniť si svoj legitímny nárok na úhradu zvýšených preukázateľných nákladov, ktoré mu vzniknú v čase poskytovania/ prijímania solidarity v dodávke plynu alebo opatrení súvisiacich s jej poskytovaním pri nedobrovoľnom uvoľňovaní plynu.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na skutočnosť, že stav poskytovania/ prijímania solidarity v dodávke plynu alebo opatrení súvisiacich s jej poskytovaním pri nedobrovoľnom uvoľňovaní plynu je výnimočný stav a je možné predpokladať, že dôjde k realizácii neštandardných prevádzkových úkonov, ktoré budú spojené so zvýšenými nákladmi, je potrebné upraviť legitímny nárok prevádzkovateľa prepravnej siete na ich kompenzáciu. Taktiež navrhujeme, aby takéto náklady boli začlenené medzi ekonomicky oprávnené náklady.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

I napriek tomu, že súčasná vyhláška a ani navrhovaná zmena vyhlášky neuvádza pre prevádzkovateľa prepravnej siete spôsob stanovenia RABu, navrhujeme upraviť §12 ods. 2 k) 1) Vyhlášky tak, aby východisková hodnota RABvých sa nastavila na začiatku nového regulačného obdobia vo východiskovom roku regulačného obdobia. Z tohto dôvodu sa pôvodná definícia vyhlášky nemá dopĺňať, či meniť, aby bolo zrejmé, že stanovená hodnota RABvých zostane rovnaká počas celého regulačného obdobia. Túto úpravu navrhujeme z dôvodu, že takéto zmeny by mohli potenciálne negatívne ovplyvniť výnosy prevádzkovateľa prepravnej siete.

3. Zásadná pripomienka k §1, písm. g) až j)

Navrhujeme v § 1 písm. g) až j) Vyhlášky nahradiť písmenami g) a h) s nasledovným znením

g) opravou súhrn činností, ktorými sa odstraňujú následky poškodenia alebo opotrebenia celku, skupín alebo dielov na účely uvedenia plynárenského zariadenia do prevádzkyschopného stavu,

h) údržbou súhrn činností zabezpečujúcich technickú spôsobilosť a hospodárnosť prevádzky plynárenského zariadenia, pri ktorých sa spomaľuje fyzické opotrebenie, predchádza sa jeho následkom a odstraňujú sa drobnejšie poruchy, spravidla bez demontáže dielov a bez výmeny súčiastok.“

Odôvodnenie:

Vyhláška po novom definuje pojmy modernizácia a rekonštrukcia, ktoré sa vo vyhláške nepoužívajú. Predmetné môže mať za následok, že by Úrad niektoré vynaložené náklady, ktoré doposiaľ predstavovali ekonomicky oprávnené náklady podľa § 4 ods. 1 písm. j) vyhlášky Úradu č. 451/2022 Z.z. už viac za takéto náklady nepovažoval, ak by ich považoval za náklady na modernizáciu alebo rekonštrukciu.

Navrhovaná úprava je v rozpore so schválenou Regulačnou politikou pre 6. regulačné obdobie (ďalej len „Regulačná politika“). Úrad sa v Regulačnej politike (str. 10) zaviazal proaktívne zohľadňovať zamýšľané ciele európskej legislatívy, medzi ktoré patrí aj pripravenosť plynárenskej siete na distribúciu vodíka, prípadne vodíka v zmesi so zemným plynom. Zároveň sa Úrad zaviazal v Regulačnej politike (str. 10) k podpore inovácii. Tiež sa Úrad prihlásil v Regulačnej politike (str. 10) pri posudzovaní ekonomicky oprávnených nákladov, že bude prihliadať na environmentálny kontext.

V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky Úrad prehlásil, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ Úrad tiež zaradil v Regulačnej politike medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Navrhovanou úpravou hrozí, že by náklady vynakladané na vodíkovú pripravenosť neboli vôbec zohľadnené v ekonomicky oprávnených nákladoch. Teda deklarovaný cieľ podpory inovácii, environmentálnych aspektov plynárenstva, ani zohľadňovanie cieľov európskej legislatívy nie sú Úradom pri návrhu predmetnej právnej úpravy

rešpektované. Úrad v návrhu Vyhlášky porušuje Regulačnú politiku tak zásadne, že sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne.

Navyše navrhovaná úprava vo Vyhláške zásadným spôsobom porušuje princíp ochrany legitímnych očakávaní, keď Úrad koná presne naopak ako deklaroval v Regulačnej politike. Porušenie princípu legitímnych očakávaní má ústavnoprávny rozmer, nakoľko tieto sú súčasťou princípu právnej istoty, ktorý je chránený Ústavou SR, ako konštatoval Ústavný súd SR okrem iného vo veci PL. ÚS 8/2017.

ÚS SR vo veci PL. ÚS 10/04-27 konštatoval: „Už z pomenovania legitímne očakávanie vyplýva, že účelom tohto princípu je ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na výuštenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali. Legitímne očakávanie je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali a ktoré spravidla súvisia s ľudským právom, porušiť legitímne očakávanie ako princíp právneho štátu.“ Navyše platí, že nakoľko došlo k porušeniu princípu legitímnych očakávaní porušením Regulačnej politiky sú splnené aj požiadavky, ktoré na ich ochranu kladie SD EÚ (SD EÚ vo veci C-180/18 bod 31: „... možnosť odvolávať sa na túto zásadu má každý hospodársky subjekt, v prípade ktorého vnútroštátny orgán vzbudil legitímne očakávanie. Ak však mohol opatrný a obozretný hospodársky subjekt predvídať prijatie opatrenia, ktoré sa týka jeho záujmov, nemôže sa po jeho prijatí odvolávať na uvedenú zásadu.“

4. Zásadná pripomienka k §1, písm. i) a j)

Vypustiť z § 1 písm. i) a j) t.j. definície pojmov „modernizácia“ a „rekonštrukcia“

Odôvodnenie:

Vyhláška zavádza definíciu pojmov „modernizácia“ a „rekonštrukcia“, ktoré sa ďalej vo vyhláške nepoužívajú, čo môže mať za následok, že ÚRSO by mohlo niektoré vynaložené náklady, ktoré doposiaľ predstavovali ekonomicky oprávnené náklady podľa § 4 ods. 1 písm. j) vyhlášky už viac za takéto náklady nepovažovať, ak by ich považoval za náklady na modernizáciu alebo rekonštrukciu.

Navrhovaná úprava nie je v súlade so schválenou Regulačnou politikou pre 6. regulačné obdobie (ďalej len „Regulačná politika“). ÚRSO sa v Regulačnej politike (str. 10) zaviazalo proaktívne zohľadňovať zamýšľané ciele európskej legislatívy, medzi ktoré patrí aj pripravenosť plynárenskej siete na distribúciu vodíka, prípadne vodíka v zmesi so zemným plynom. Zároveň sa ÚRSO zaviazalo v Regulačnej politike (str. 10) k podpore inovácii. Tiež sa ÚRSO prihlásilo v Regulačnej politike (str. 10) pri posudzovaní ekonomicky oprávnených nákladov, že bude prihliadať na environmentálny kontext.

V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky ÚRSO prehlásilo, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ ÚRSO tiež zaradilo do Regulačnej politiky medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Navrhovanou úpravou by nemuseli byť náklady vynakladané na vodíkovú pripravenosť zohľadnené v ekonomicky oprávnených nákladoch. Teda deklarovaný cieľ podpory inovácii, environmentálnych aspektov plynárenstva, ani zohľadňovanie cieľov európskej legislatívy nie sú ÚRSO pri návrhu predmetnej právnej úpravy rešpektované. ÚRSO v návrhu Vyhlášky nie je kompatibilné s Regulačnou politikou, čím sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne.

5. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1

Medzi ekonomicky oprávnené náklady navrhujeme zahrnúť :

- osobné náklady, ktoré sa menia na základe legislatívy;
- povinné členské príspevky, ktoré vyplývajú subjektu z národnej alebo nadnárodnej legislatívy;
- zvýšené náklady, ktoré vzniknú v súvislosti s poskytovaním/ prijímaním solidarity v dodávke plynu alebo opatrení súvisiacich s jej poskytovaním pri nedobrovoľnom uvoľňovaní plynu;

d) náklady, ktorých vynaložením sa zabezpečí udržanie alebo zlepšenie energetickej efektívnosti.

Odôvodnenie :

Jedná sa o legitímne náklady spojené s regulovanou činnosťou a preto je potrebné, aby boli zaradené medzi ekonomicky oprávnené náklady.

6. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1, písm. d)

Navrhujeme ponechať súčasné znenie t.j. „d) náklady na spotrebu materiálu, nákup energií, tovarov a služieb súvisiacich s výkonom regulovaných činností v primeranej výške“;

Odôvodnenie:

Na základe doterajšej praxe je súčasné znenie vyhovujúce a umožňuje diskusiu medzi regulovaným subjektom a ÚRSO o výške nákladov a nielen direktívne určenie nákladov zo strany ÚRSO

7. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1, písm. e)

navrhujeme ponechať súčasné znenie t.j. Ekonomicky oprávnenými nákladmi sú „e) osobné náklady²⁾ a priemerné osobné náklady na jedného zamestnanca na rok t zvýšené oproti určeným nákladom na rok t-1 najviac o výšku aritmetického priemeru zverejnených hodnôt ukazovateľa „Index nominálnej mzdy“ za obdobie od 3.Q roku t-2 po 2.Q roku t-1 zverejnených na webovom sídle Štatistického úradu Slovenskej republiky – <http://datacube.statistics.sk> v priečinku „Demografia a sociálne štatistiky“ v sekcii „Náklady práce“ a priečinku „Štvrťročné údaje“ a „Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR“.

„2) § 66 opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v systave podvojného účtovníctva (oznámenie č. 740/2002 Z. z.) v znení neskorších predpisov.“

Odôvodnenie:

Vývoj miezd reflektuje špecifickejšie údaje o vývoji miezd v hospodárstve ako vývoj údajov jadrovej inflácie, ktorý sleduje rast cenovej hladiny po vylúčení vplyvu zmien cien energií a iných administratívnych opatrení (najmä dane), teda vplyvov, ktoré spoločnosť priamo ovplyvňujú. Po implementácii navrhovanej úpravy ÚRSO by napríklad pri optimalizácii stavu zamestnancov z kategórie s nižšími príjmami mohlo dôjsť k situácii, že časť ekonomicky oprávnených nákladov nebude pokrytá.

8. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1, písm. k)

Navrhujeme ponechať súčasné znenie – t.j. Ekonomicky oprávnenými nákladmi sú „k) úrok z úveru poskytnutého bankou alebo pobočkou zahraničnej banky 4) na obstaranie hmotného majetku alebo nehmotného majetku, ktorý sa používa výhradne na regulovanú činnosť“;

„4) § 2 ods. 1, 5 a 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.“

Odôvodnenie:

Regulované subjekty nemajú možnosť financovať regulované činnosti za navrhovaný úrok 12M Euribor, ktorý predstavuje iba základnú úrokovú sadzbu. K tejto základnej úrokovej sadzbe je ako ekonomicky oprávnený náklad potrebné pripočítať aj rizikovú maržu, ktorú si stanovuje banka pri poskytnutí úveru. Okrem toho, 12M Euribor môže vykazovať aj zápornú hodnotu, tak ako tomu bolo v období r. 2016 – 2022.

9. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1, písm. l)

Navrhujeme ponechať súčasné znenie – Ekonomicky oprávnenými nákladmi sú „l) prevádzkové náklady na realizáciu a prevádzku projektov výskumu a vývoja súvisiacich s výkonom regulovanej činnosti v plynárenstve vo výške schválenej úradom.

Odôvodnenie:

Navrhovaná úprava ÚRSO je v rozpore so schválenou Regulačnou politikou pre 6. regulačné obdobie, prostredníctvom ktorej sa ÚRSO zaviazalo proaktívne zohľadňovať zamýšľané ciele európskej legislatívy, medzi ktoré patrí aj pripravenosť plynárenskej siete na distribúciu vodíka, prípadne vodíka v zmesi so zemným plynom. Zároveň sa ÚRSO

zaviazalo v Regulačnej politike (str. 10) k podpore inovácii. Tiež ÚRSO v Regulačnej politike (str. 10) deklaruje, že bude prihliadať na environmentálny kontext pri posudzovaní ekonomicky oprávnených nákladov.

V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky ÚRSO prehlásilo, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ ÚRSO tiež zaradilo v Regulačnej politike medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Prijatím navrhovanej úpravy by prevádzkové náklady na inovácie neboli považované za ekonomicky oprávnené náklady. Teda deklarovaný cieľ podpory inovácii, environmentálnych aspektov plynárenstva, ani zohľadňovanie cieľov európskej legislatívy nie sú ÚRSO pri návrhu predmetnej právnej úpravy rešpektované. ÚRSO v návrhu Vyhlášky nie je kompatibilné s Regulačnou politikou, čím sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne, zásadne mení reguláciu počas prebiehajúceho regulačného obdobia.

10. Zásadná pripomienka k §4 odsek 1 – vloženie nového písmena n)

Navrhujeme v § 4 ods. 1 Vyhlášky doplniť nové písm. n)

„n) prevádzkové náklady na realizáciu a prevádzku projektov výskumu a vývoja⁷⁾ súvisiacich s výkonom regulovanej činnosti v plynárenstve vo výške schválenej úradom.“

7) § 30c zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.“

Odôvodnenie:

V súlade so strategickými cieľmi Regulačnej politiky pre 6. regulačné obdobie (ďalej len „Regulačná politika“) boli vo vyhláške 451/2022 Z.z. zaradené medzi ekonomicky oprávnené náklady aj vyššie uvedené prevádzkové náklady na inovácie. V návrhu Vyhlášky sa avšak s nimi už nepočíta.

Nezaradenie prevádzkových nákladov na inovácie medzi oprávnené náklady komplikuje plnenie environmentálnych záväzkov Slovenskej republiky v rámci európskej environmentálnej politiky.

Navrhovaná úprava je navyše v rozpore so schválenou Regulačnou politikou. Úrad sa v Regulačnej politike (str. 10) zaviazal proaktívne zohľadňovať zamýšľané ciele európskej legislatívy, medzi ktoré patrí aj pripravenosť plynárenskej siete na distribúciu vodíka, prípadne vodíka v zmesi so zemným plynom. Zároveň sa Úrad zaviazal v Regulačnej politike (str. 10) k podpore inovácii. Tiež sa Úrad prihlásil v Regulačnej politike (str. 10) pri posudzovaní ekonomicky oprávnených nákladov, že bude prihliadať na environmentálny kontext.

V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky Úrad prehlásil, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ Úrad tiež zaradil v Regulačnej politike medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Prijatím navrhovanej úpravy by prevádzkové náklady na inovácie neboli považované za ekonomicky oprávnené náklady. Teda deklarovaný cieľ podpory inovácii, environmentálnych aspektov plynárenstva, ani zohľadňovanie cieľov európskej legislatívy nie sú Úradom pri návrhu predmetnej právnej úpravy rešpektované. Úrad v návrhu Vyhlášky porušuje Regulačnú politiku tak zásadne, že sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne, zásadne mení reguláciu počas prebiehajúceho regulačného obdobia.

Navyše navrhovaná úprava vo Vyhláške zásadným spôsobom porušuje princíp ochrany legitímnych očakávaní, keď Úrad koná presne naopak ako deklaroval v Regulačnej politike. Porušenie princípu legitímnych očakávaní má

ústavnoprávny rozmer, nakoľko tieto sú súčasťou princípu právnej istoty, ktorý je chránený Ústavou SR, ako konštatoval Ústavný súd SR vo veci PL. ÚS 8/2017.

ÚS SR vo veci PL. ÚS 10/04-27 konštatoval: „Už z pomenovania legitímne očakávanie vyplýva, že účelom tohto princípu je ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali. Legitímne očakávanie je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali a ktoré spravídla súvisia s ľudským právom, porušiť legitímne očakávanie ako princíp právneho štátu.“ Navyše platí, že nakoľko došlo k porušeniu princípu legitímnych očakávaní porušením Regulačnej politiky sú splnené aj požiadavky, ktoré na ich ochranu kladie SD EÚ (SD EÚ vo veci C-180/18 bod 31: „... možnosť odvolávať sa na túto zásadu má každý hospodársky subjekt, v prípade ktorého vnútroštátny orgán vzbudil legitímne očakávanie. Ak však mohol opatrný a obozretný hospodársky subjekt predvídať prijatie opatrenia, ktoré sa týka jeho záujmov, nemôže sa po jeho prijatí odvolávať na uvedenú zásadu.“

11. Zásadná pripomienka k §4 odsek 4

Navrhujeme ponechať súčasné znenie ustanovenia v nasledovnom znení

„(4) Pri určení výšky ekonomicky oprávnených nákladov podľa odseku 1 písm. l) sa vychádza z hodnotenia projektov predložených na schválenie regulovaným subjektom v návrhu ceny. V cenovom konaní na základe hodnotenia projektov úradom sa určí výška ekonomicky oprávnených nákladov na realizáciu projektu. Výška ekonomicky oprávnených nákladov na realizáciu a prevádzku projektov výskumu a vývoja nesmie presiahnuť 1 000 000 eur za regulovaný subjekt a regulačné obdobie.

Odôvodnenie:

Regulovaný subjekt vykonáva výskum a vývoj súvisiaci s výkonom regulovanej činnosti za účelom implementácie inovatívnych riešení, zvyšovania energetickej ako aj prevádzkovej efektívnosti, ktorého cieľom má byť optimalizácia výkonu regulovanej činnosti a úspora. Z tohto dôvodu sa javí ako kontraproduktívne vypustenie tohto ustanovenia, a preto ho navrhujeme ponechať ako ekonomicky oprávnený náklad.

12. Zásadná pripomienka k §6 a §7

Navrhujeme ponechať nasledovné ustanovenia, ktoré má ÚRSO v úmysle vypustiť:
§6 odsek 6

„(6) Na účely dosiahnutia cieľov podľa odseku 1 písm. c) sa nominálna hodnota WACC pred zdanením v percentách navýši o prémie, ktorej nominálna hodnota je 2 %. V návrhu ceny na rok t sa regulovaným subjektom predkladá rozsah potrebných aktív vrátane obstarávacej ceny, ktoré využíva výhradne na dosahovanie cieľov uvedených v odseku 1 písm. c) a zaradených do regulačnej bázy aktív od začiatku regulačného obdobia do roku t-1.“;

§6 odsek 7

„(7) Navýšenie hodnoty WACC o prémie podľa odseku 6 sa nekumuluje.“

§7 odsek 5 písmeno d)

„d) Súčasťou návrhu ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu sú: d) údaje o plánovaných nákladoch a skutočných nákladoch podľa § 4 ods. 1 písm. l) projektu výskumu a vývoja podľa prílohy č. 8, „

Odôvodnenie :

v prípade podpory H2 je štandardom v západných krajinách EÚ navýšenie WACCu o prémie, nakoľko vyjadruje vyššiu mieru rizika, ktoré je spojené so zavedením nového energonosiča, spojeného s významnými investičnými nákladmi, na základe dekarbonizačných cieľov EÚ.

13. Zásadná pripomienka k §6 odsek 1

Navrhujeme ponechať písm. c) v § 6 ods.1, ktoré ÚRSO má v úmysle vypustiť:

„Miera výnosnosti regulačnej bázy aktív sa určuje na celé regulačné obdobie, pričom zohľadňuje:

c) stimuláciu úradom schválených investícií regulovaného subjektu do aktív používaných na

1. pripájanie výrobcov plynu a ich zariadení využívajúcich vodíkové technológie,
2. konverziu plynárenskej infraštruktúry na využívanie plynov z bezuhlíkových zdrojov, napríklad vodík, biometán,
3. rozvoj a obnovu zariadení na automatizáciu a digitalizáciu prevádzkovania sietí,
4. zvyšovanie environmentálnej udržateľnosti prevádzkovania sietí,
5. zvyšovanie kvality služieb pre užívateľov sietí a koncových odberateľov.“

Odôvodnenie:

Vypustenie ustanovenia je kontraproduktívne v čase zvyšovania tlaku na kvalitu služieb, automatizáciu činností, zelených a inovatívnych technológií. Ustanovenie § 6 ods. 1 Vyhlášky okrem iného konštatuje, čo regulačná báza aktiv zohľadňuje. Následne sa táto stimulácia pretavuje do navýšenia koeficientu WACC o prémii. Podľa pôvodnej právnej úpravy obsiahnutej vo vyhláške 451/2022 Z.z. bola zohľadňovaná aj stimulácia investícií do inovácií. Dané malo následne prostredníctvom hodnoty primeraného zisku pozitívny vplyv na motiváciu inovovať.

Táto úprava vyplývala z Regulačnej politiky pre 6. regulačné obdobie (ďalej len „Regulačná politika“). V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky ÚRSO prehlásilo, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ ÚRSO tiež zaradilo v Regulačnej politike medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Odstránenie tejto stimulačnej regulácie (odstránenie motivačných vplyvov pre podnikateľov) je v zásadnom rozpore s Regulačnou politikou, nakoľko Regulačná politika presne takúto reguláciu predpokladá a ÚRSO ju iba odstraňuje z Vyhlášky a ničím ju nenahrádza. ÚRSO v návrhu Vyhlášky nie je kompatibilné s Regulačnou politikou, čím sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne.

14. Zásadná pripomienka k §11 odsek 1

Navrhujeme v § 11 ods. 1 Vyhlášky nahradiť navrhované znenie nasledovným:

„Tarify za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu na rok t sa určujú tak, že celkové plánované tržby z taríf za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu v roku t regulačného obdobia na jednotku množstva plynu parametra $Q_{t,t-n}$ podľa § 12 ods. 1 písm. a) neprekročia maximálnu cenu za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu na rok t vypočítanú podľa § 12 ods. 1. Súčasťou taríf sú aj platby za prekročenie dennej distribučnej kapacity a cena za poskytovanie podporných služieb v plynárenstve.“

Odôvodnenie:

Aktuálne platná Vyhláška úradu stanovuje rozvrhovanie taríf na 2 skupiny:

1. Tarifa za distribúciu – tarify sa stanovujú pre predpokladané množstvo plynu distribuované v roku t,
2. Tarifa na straty - tarify sa stanovujú pre predpokladané množstvo plynu distribuovaného v roku t.

Touto navrhovanou zmenou dôjde k racionálnej chybe, keby jedna časť z celkových povolených výnosov, teda „1. Tarifa za distribúciu“ má byť rozvrhovaná na základe priemeru distribuovaného množstva za 4 roky - 2x minulosť, 1x predpoklad v aktuálnom roku, 1x predpoklad na rok, pre ktorý sa stanovujú tarify a iba „2. Tarifa za straty“ bude správne rozvrhovaná na základe predpokladané množstvo plynu distribuovaného v roku t.

Navrhovaný výpočet Úradom spôsobí to, že spoločnosť bude musieť rozvrhnúť povolené výnosy, na ktoré má nárok zo zákona na množstvo, ktoré v skutočnosti nedosiahne. Tým pádom mu Úrad neumožní vyzbierať plnú sumu výnosov, na ktoré má spomínaný nárok. Tým pádom je toto ustanovenie v rozpore s nadradenou právnou normou, a teda je nezákonné.

15. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. a)

Navrhujeme v § 12 ods. 2 písm. a) Vyhlášky nahradiť navrhované znenie nasledovným:

Ových je určená východisková hodnota odpisov regulovaného subjektu súvisiacich s regulovanou činnosťou vo východiskovom roku regulačného obdobia v eurách,

Odôvodnenie:

Východisková hodnota odpisov sa nastavuje na začiatku nového regulačného obdobia vo východiskovom roku regulačného obdobia. Z tohto dôvodu sa pôvodná definícia uvedená vo vyhláške Úrad 451/2022 Z.z. nemá dopĺňať, či meniť, aby bolo zrejmé, že stanovená hodnota Ových zostane rovnaká počas celého regulačného obdobia.

16. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. b)

Navrhujeme v 12 ods. 2 písm. b) Vyhlášky za slovo „okrem“ vložiť spojenie:

„osobných nákladov podľa písmena c)“

Odôvodnenie:

Máme za to, že vývoj osobných nákladov je previazaný s vývojom miezd v Slovenskej republike, ktorý reflektuje špecifickejšie údaj o vývoji miezd v hospodárstve a nie vývoj údajov jadrovej inflácie, ktorý sleduje rast cenovej hladiny po vylúčení vplyvu zmien cien energií a iných administratívnych opatrení (najmä dane), teda vplyvov, ktoré spoločnosť priamo ovplyvňujú.

Aktuálne platná Vyhláška Úradu akceptovala tento fakt, týmto návrhom sa vraciame späť k predchádzajúcej verzii cenovej vyhlášky.

17. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. c)

Navrhujeme v § 12 ods. 2 písm. c) Vyhlášky nahradiť navrhované znenie nasledovným:

„ON_t je určená hodnota osobných nákladov podľa § 4 ods. 1 písm. c) v eurách na účely výpočtu maximálnej ceny za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu a vypočíta sa podľa vzorca

$$[ON]_{t} = [ON]_{-1} \times (1 + \pi_{-1}(n=2023))^t \left(\frac{[INM]_{-n}/100}{100} \right),$$

kde

1. INM_n je aritmetický priemer zverejnených hodnôt ukazovateľa „Index nominálnej mzdy“ za obdobie od 1. júla roku t-2 do 30. júna roku t-1 zverejnených na webovom sídle Štatistického úradu Slovenskej republiky – <http://datacube.statistics.sk> v priečinku „Demografia a sociálne štatistiky“ v sekcii „Náklady práce“ a priečinku „Štvrťročné údaje“ a „Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR [pr0204qs]“,
2. ON_t je určená východisková hodnota osobných nákladov v eurách vo východiskovom roku regulačného obdobia stanovená na základe skutočných osobných nákladov za rok 2021 prevádzkovateľa distribučnej siete súvisiacich s regulovanou činnosťou,

Odôvodnenie:

Máme za to, že vývoj osobných nákladov je previazaný s vývojom miezd v Slovenskej republike, ktorý reflektuje špecifickejšie údaj o vývoji miezd v hospodárstve a nie vývoj údajov jadrovej inflácie, ktorý sleduje rast cenovej hladiny po vylúčení vplyvu zmien cien energií a iných administratívnych opatrení (najmä dane), teda vplyvov, ktoré spoločnosť priamo ovplyvňujú.

Aktuálne platná vyhláška Úradu č. 451/2022 Z.z. akceptovala tento fakt, týmto návrhom sa vraciame späť k predchádzajúcej verzii cenovej vyhlášky.

18. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. e)

Navrhujeme v § 12 ods. 2 písm. e) Vyhlášky nahradiť znenie nasledovným:

„X je faktor efektivity ustanovený pre celé regulačné obdobie vo výške 2 %; ak je hodnota rozdielu JPI_n a X nižšia ako 0, na účely výpočtu maximálnej ceny za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu na rok t sa hodnota rozdielu JPI_n a X rovná 0,“

Odôvodnenie:

Hodnota koeficientu X vo výške 3% je neprimerane vysoká. Tento faktor má slúžiť na neustále zlepšovanie procesov v rámci spoločnosti a robiť úsporné opatrenia proti inflácii. Koeficient X bol vo dlhodobu vo výške 3,5%, po vzájomných konzultáciách ÚRSO akceptovalo hodnotu 2% ako dlhodobu udržateľnú, teraz zase zvyšuje túto hodnotu o 50%, čo považujeme za dlhodobu neudržateľný trend.

19. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. g)

Navrhujeme v § 12 ods. 2 písm. g) Vyhlášky:

- a) nahradiť navrhované slovné spojenie „a rozvoj siete v intervale 0,8 až 1,0“ slovným spojením „a rozvoj siete v intervale 0,95 až 1,02“
- b) v časti za slovným spojením „pričom, ak je P“ navrhujeme nahradiť znenie Vyhlášky nasledovným:

„vyšší alebo sa rovná 1,8, tak IMDSt-2 = 1,02,
menší ako 1,8 a zároveň vyšší alebo sa rovná 1,5, tak IMDSt-2 = 1,01,
menší ako 1,5 a zároveň vyšší alebo sa rovná 1,0, tak IMDSt-2 = 1,00,
menší ako 1,0 a zároveň vyšší alebo sa rovná 0,9, tak IMDSt-2 = 0,99,
menší ako 0,9 a zároveň vyšší alebo sa rovná 0,8, tak IMDSt-2 = 0,98,
menší ako 0,8 a zároveň vyšší alebo sa rovná 0,7, tak IMDSt-2 = 0,97,
menší ako 0,7 a zároveň vyšší alebo sa rovná 0,6, tak IMDSt-2 = 0,96,
menší ako 0,6, tak IMDSt-2 = 0,95,“

Odôvodnenie:

Pôvodne znenie tohto faktora je nastavené férovo, to znamená, že prípade dosiahnutia lepšej hodnoty, spoločnosť získavala, naopak v prípade nedosiahnutia stanoveného cieľa strácala. Vyváženosť sa touto úpravou stráca, spoločnosť môže v prípade neplnenia cieľa iba stratiť.

Taktiež, sa významným skokovým spôsobom posunuli hranice krátenia povoleného zisku, teda z pôvodného maximálneho krátenia o 5% sa zvýšilo 4-násobne na krátenie až o 20%.

20. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. k)

I napriek tomu, že súčasná vyhláška a ani navrhovaná zmena vyhlášky neuvádza pre prevádzkovateľa prepravnej siete spôsob stanovenia RABu, navrhujeme upraviť §12 ods. 2 k) 1) Vyhlášky tak, aby východisková hodnota RABvých sa nastavila na začiatku nového regulačného obdobia vo východiskovom roku regulačného obdobia. Z tohto dôvodu sa pôvodná definícia vyhlášky nemá dopĺňať, či meniť, aby bolo zrejmé, že stanovená hodnota RABvých zostane rovnaká počas celého regulačného obdobia. Túto úpravu navrhujeme z dôvodu, že takáto zmena by mohla potenciálne negatívne ovplyvniť výnosy prevádzkovateľa prepravnej siete.

RABvých je východisková hodnota regulačnej bázy aktív v eurách nevyhnutne používaného výhradne na regulovanú činnosť určená k 31. decembru 2021; ak regulovaný subjekt využíva na regulovanú činnosť majetok zaradený do účtovnej evidencie po 31. decembri 2021, použije sa v návrhu ceny hodnota majetku využívaná na regulovanú činnosť od dátumu zaradenia majetku do účtovnej evidencie podľa prílohy č. 12.

21. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2, písm. k)

v § 12 ods. 2 písm. k) Vyhlášky nahradiť vzorec a k bodom 1 a 2 doplniť nové body 3. a 4.:

$$[(PZ)]_{t} = [(RAB)]_{\text{vých-RAB}^{+}} \times WACC + RAB^{+} \times WACC^{+} ,$$

„1. RABvých je východisková hodnota regulačnej bázy aktív v eurách nevyhnutne používaného výhradne na regulovanú činnosť, ktorá sa rovná všeobecnej hodnote majetku²⁵⁾ určená k 31. decembru 2021; ak regulovaný subjekt využíva na regulovanú činnosť majetok zaradený do účtovnej evidencie po 31. decembri 2021, použije sa v

návrhu ceny hodnota majetku využívaná na regulovanú činnosť od dátumu zaradenia majetku do účtovnej evidencie podľa prílohy č. 1,

2. WACC je určená miera výnosnosti regulačnej bázy aktív na regulačné obdobie podľa § 6,

3. RAB + je určená hodnota regulačnej bázy aktív v eurách, ktorá sa rovná všeobecnej hodnote majetku nevyhnutne používaného výhradne na regulovanú činnosť zahŕňajúca zaradený majetok v roku t-2, ktorý vznikol z investícií do regulačnej bázy aktív odsúhlasených úradom v súlade s § 6 ods. 1 písm. c) v rámci cenového konania; pre rok 2023 sa hodnota RAB+ rovná 0,

4. WACC + je miera výnosnosti regulačnej bázy aktív na regulačné obdobie určená podľa § 6 ods. 6.“

Odôvodnenie:

Ustanovenie § 6 ods. 1 Vyhlášky okrem iného konštatuje, čo regulačná báza aktív zohľadňuje. Následne sa táto stimulácia pretavuje do navýšenia koeficientu WACC o prémie. Podľa pôvodnej právnej úpravy obsiahnutej vo vyhláške 451/2022 Z.z. bola zohľadňovaná aj stimulácia investícií do inovácií. Dané malo následne skrz hodnotu primeraného zisku pozitívny vplyv na iniciatívu inovovať.

Táto úprava vyplývala z Regulačnej politiky pre 6. regulačné obdobie (ďalej len „Regulačná politika“). V časti 4. Regulácia v plynárenstve Regulačnej politiky Úrad prehlásil, že „Stimulačná regulácia bude potrebná s ohľadom na podporu budúceho využívania plynárenskej infraštruktúry pre prepravu, distribúciu a skladovanie nízkouhlíkových a obnoviteľných plynov (najmä biometán a vodík), a to buď formou primiešavania k zemnému plynu alebo samostatne v čistej forme.“ Úrad tiež zaradil v Regulačnej politike medzi svoje strategické ciele (str. 33): „motivovať prevádzkovateľov plynárenskej infraštruktúry k investíciám do nových komponentov sietí, ktoré umožňujú ekonomicky efektívnym a technicky bezpečným spôsobom integrovať nové plyny.“

Odstránenie tejto stimulačnej regulácie (odstránenie motivačných vplyvov pre podnikateľov) je v zásadnom rozpore s Regulačnou politikou, nakoľko Regulačná politika presne takúto reguláciu predpokladá a Úrad ju iba odstraňuje z Vyhlášky a ničím ju nenahrádza. Úrad v návrhu Vyhlášky porušuje Regulačnú politiku tak zásadne, že sa dostáva do rozporu s čl. 41 ods. 1 písm. a) Smernice 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, nakoľko používa regulačné nástroje nepredvídateľne a netransparentne.

Navyše navrhovaná úprava vo Vyhláške zásadným spôsobom porušuje princíp ochrany legitímnych očakávaní, keď Úrad koná presne naopak ako deklaroval v Regulačnej politike. Porušenie princípu legitímnych očakávaní má ústavnoprávny rozmer, nakoľko tieto sú súčasťou princípu právnej istoty, ktorý je chránený Ústavou SR, ako konštatoval Ústavný súd SR vo veci PL. ÚS 8/2017.

ÚS SR vo veci PL. ÚS 10/04-27 konštatoval: „Už z pomenovania legitímne očakávanie vyplýva, že účelom tohto princípu je ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali. Legitímne očakávanie je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali a ktoré spravidla súvisia s ľudským právom, porušiť legitímne očakávanie ako princíp právneho štátu.“ Navyše platí, že nakoľko došlo k porušeniu princípu legitímnych očakávaní porušením Regulačnej politiky sú splnené aj požiadavky, ktoré na ich ochranu kladie SD EÚ (SD EÚ vo veci C-180/18 bod 31: „... možnosť odvolávať sa na túto zásadu má každý hospodársky subjekt, v prípade ktorého vnútroštátny orgán vzbudil legitímne očakávanie. Ak však mohol opatrný a obozretný hospodársky subjekt predvídať prijatie opatrenia, ktoré sa týka jeho záujmov, nemôže sa po jeho prijatí odvolávať na uvedenú zásadu.“

22. Zásadná pripomienka k §12, odsek 2 – vloženie nového písmena l)

Navrhujeme v § 12 ods. 2 Vyhlášky nahradiť vzorec nižšie uvedeným vzorcom a doplniť nové písmeno l):

$$\left[\text{CPV} \right]_{(t)} = O_{\text{vých}} + \left[\left(\text{PN} \right)_{\text{vých}} - \left[\text{ON} \right]_{(t)} \right] \times \left[\frac{1}{n-2023} \right] \times \left[\frac{1}{1 + \left(\left[\text{JPI} \right]_{(n-X)} / 100 \right)} \right] + \left[\text{ONt} + \text{PZ} \right]_{\text{tx}} \left[\text{IMDS} \right]_{(t-2)} + \left[\text{SO} \right]_{(t-2)} - \left[\text{VPS} \right]_{(t-2)} - \left[\text{VDMAX} \right]_{(t-2)} - \left[\text{VCD} \right]_{(t-2)} - \text{KF}_{\text{t}}$$

„I) K_{Ft} je korekčný faktor pre rok t vypočítaný ako rozdiel medzi skutočnými celkovými tržbami z taríf podľa § 10 ods. 3 za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu v roku t-2 a celkovými úradom schválenými plánovanými tržbami z taríf za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu v roku t-2 v eurách podľa odseku 1 písm. b); pre roky 2023 a 2024 sa K_{Ft} rovná 0.“

Odôvodnenie:

Korekčný faktor sa mal prvýkrát použiť pre rok 2025, pričom podľa návrhu Úradu má byť vypustený. Dané považujeme za zásadný zásah do legitímnych očakávaní, ktoré sú chránené Ústavou SR ako integrálna súčasť princípu právnej istoty.

ÚS SR vo veci PL. ÚS 10/04-27 konštatoval: „Už z pomenovania legitímne očakávanie vyplýva, že účelom tohto princípu je ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali. Legitímne očakávanie je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali a ktoré spravidla súvisia s ľudským právom, porušiť legitímne očakávanie ako princíp právneho štátu.“

Korekčný faktor mal prispieť k stabilizácii situácie, nakoľko spoločnosť má na základe Ústavy a Zákona o energetike nárok na náklady a primeraný zisk. Spoločnosť vynakladá rovnaký objem nákladov, bez ohľadu na množstvo distribúcie zemného plynu v danom roku. Pri stanovovaní taríf na ďalší rok sa používa očakávaný distribuovaný objem, teda výnosy za prístup a distribúciu sa rozvrhujú na objem, ktorý môže byť iný, v skutočnosti sa môže zásadne líšiť. Korekčný faktor mal pozitívny rozdiel v prospech spoločnosti vrátiť späť trhu, naopak negatívny rozdiel mal trh vrátiť spoločnosti, s oneskorením 2 roky, t. j. úpravou taríf v roku t+2.

ÚRSO takisto zavádza novú položku, ktorá ponizuje výšku povolených výnosov, a teda vrátenie zákazníkom 50% výnosov z uplatnených cien podľa cenníka externých služieb. Tieto výnosy nepodliehajú cenovej regulácii ani vecnej regulácii, a preto je úprava, ktorá požaduje vrátenie týchto prostriedkov nezákonná.

23. Zásadná pripomienka k §12, odsek 9, písm. a), bod 2

Navrhujeme v § 12 ods. 9 písm. a) bod 2. Vyhlášky nahradiť navrhované znenie nasledovným:

„pre ďalšie roky je CETHE, t aritmetický priemer denných cien burzy EEX (European Energy Exchange) zverejnených na webovom sídle www.eex.com/en/market-data/natural-gas/futures, produktu EEX THE NATURAL GAS FUTURES Cal pre nasledujúci kalendárny rok, v časti Settlement Price, v eurách na megawatthodinu za obdobie od 1. októbra roku t-2 do 30. júna roku t-1 okrem posledných dvoch dní roku t-2, v ktorých sa obchoduje na burze,“

Odôvodnenie:

Navrhujeme ponechať princíp stanovovania ceny na straty tak, ako je v aktuálnej vyhláške.

Navrhovaná zmena podkladových cien pre nákup plynu na straty pre rok 2026 a nasledovné roky posúva fyzickú dodávku plynu nakúpeného počas obdobia od 1.10. – 31.12. o rok neskôr oproti súčasnému zneniu vyhlášky. Ak by spoločnosť nakupovala podľa tejto Vyhlášky plyn v roku 2024 v roku 2025 by fyzicky natlačila menej plynu do zásobníka, čo by malo za následok nižší stav zásob pre potrebu plnenia štandardu bezpečnosti dodávok plynu pre domácnosti. Časť plynu z nákupu v roku 2024 by sa natlačila do zásobníka až v roku 2026 a nie v roku 2025 ako je to podľa súčasného znenia vyhlášky č. 451/2022 Z.z. Tento nižší stav zásobníka by sa nevyrovnal ani v nasledovnom období, keďže sa časovo posúva aj každý ďalší rok nákupu a preto by bolo potrebné ponechať NATURAL GAS FUTURES Cal pre nasledujúci kalendárny rok.

24. Zásadná pripomienka k §18 odsek 1 a k §19 odsek 6

Navrhujeme stanoviť hodnotu primeraného zisku výlučne ako percento z parametra CKPt.

Odôvodnenie:

Rovnako ako v prípade podnetov SSE k príprave návrhu vyhlášky, zaslaných na úrad v januári 2024, naďalej trváme na tom, aby bol primeraný zisk legislatívne stanovený výlučne ako percento z ceny plynu vstupujúcej do výpočtu maximálnej regulovanej ceny, a teda aby bol zrušený jeho fixne stanovený limit v Eur/MWh. Percentuálne stanovenie miery ziskovosti je štandardným postupom stanovenia zisku v podnikateľskom prostredí. Percentuálny spôsob

stanovenia primeraného zisku zároveň má potenciál zatráktívniť podnikanie v činnosti dodávky plynu v regulovanom segmente, čo by viedlo k zintenzívneniu konkurencie a hospodárskej súťaže, s pozitívnym vplyvom na koncovú cenu plynu v dlhšom časovom horizonte. Súčasná fixná limitná úroveň povoleného zisku nevytvára podmienky pre dlhodobu udržateľný rozvoj konkurenčného prostredia stanovený regulačným rámcom.

Opätovne uvádzame, že percentuálny spôsob stanovenia primeraného zisku taktiež vyplýva z § 2 písm. f) zákona č. 250/2012 Z. z., podľa ktorého primeraným ziskom je zisk, ktorý vychádza z vývoja obvyklého podielu zisku na ekonomicky oprávnených nákladoch s prihliadnutím na kvalitu, obvyklé podnikateľské riziko, vývoj dopytu na trhu a na ochranu spotrebiteľa a ktorý zohľadňuje aj rozsah potrebných investícií na zabezpečenie dlhodobej prevádzkyschopnosti sústavy a siete. A teda hodnota primeraného zisku by mala byť previazaná s vývojom nákladov dotknutého regulovaného subjektu, pričom najvýznamnejším nákladom dodávateľov je náklad na obstaranie plynu.

25. Zásadná pripomienka k §18 odsek 1 a k §19 odsek 6

V znení § 18 ods. 1 a § 19 ods. 6 navrhujeme:

Ad. I: nahradiť parameter $CETHE,t$, vstupujúci do výpočtu maximálnej ceny za dodávku plynu zraniteľným odberateľom, parametrom $CECEGH,t$.

Odôvodnenie:

Ako sme už uviedli v rámci podnetov k príprave vyhlášky, zaslaných úradu v januári 2024, naďalej zastávame názor, že rakúsky trh s plynom reprezentovaný obchodným bodom CEGH je geograficky najbližším likvidným trhom pre SR, a teda zároveň najviac reflektujúcim situáciu v obchodovaní s plynom na území SR. Cena $CECEGH,t$ sa reálnejšie približuje cene za plyn, za ktorú ho dodávateľa pôsobiaci na slovenskom trhu nakupujú pre svoje portfólio odberateľov, a ktorá by mala vstupovať do výpočtu maximálnej ceny za dodávku plynu zraniteľným odberateľom. Špecificky je potrebné zobrať do úvahy situáciu v regióne vzhľadom na presmerovanie tokov plyne v nadväznosti na vojenský konflikt na Ukrajine ako aj na očakávané ukončenie prepravy plynu cez Ukrajinské územie z východu od 1.1.2025.

Ad. II: navrhujeme zvýšiť koeficienty $kspd/ksmd$ na hodnotu 12.

Odôvodnenie:

Vzhľadom skutočnostiam uvedením v odôvodnení vyššie a z dôvodu očakávaného nárastu nákladov na prepravu, navrhujeme taktiež zvýšiť koeficienty $kspd/ksmd$ na hodnotu 12.

Ad. III: Nesúhlasíme s uvedeným skrátením obdobia pre určenie koeficientu pre rok 2025

Odôvodnenie:

Keďže aktuálne platná legislatíva obdobie pre rok 2025 zadefinovala obdobie od 1. októbra 2023 do 30. septembra 2024, čiže dané obdobie už prebieha, navrhovanú úpravu skrátenia tzv. indexačného obdobia pre rok 2025 považujeme za retroaktívnu a dodávateľa v rámci svojho zodpovedného správania už začali realizovať nákup plynu pre svoje portfólio zraniteľných odberateľov na rok 2025. Nakoľko plánovaná účinnosť vyhlášky je od 1. júla 2024, a ak by došlo k schváleniu navrhovaného znenia a skráteniu indexačného obdobia do 30. júna 2024, nákup elektriny pre zraniteľných odberateľov po tomto termíne v rámci indexačného obdobia podľa aktuálne platnej vyhlášky už nebude vstupovať do výpočtu maximálnej regulovanej ceny elektriny, čo by v prípade rastu trhovej ceny plynu spôsobilo dodávateľom finančné straty.

26. Zásadná pripomienka k §18 odsek 1, písm. a), bod 1, k §19 odsek 6, písm. a) bod 1 a §23 odsek 1

Spôsob výpočtu nákladov na nákup plynu je retroaktívne upravený počas regulačného obdobia s dopadom na už prebiehajúcu nákupnú stratégiu dodávateľa. Takáto zmena predstavuje pre dodávateľa, ktorý sa správa zodpovedne a má zvolenú hedgingovú stratégiu na najbližšie obdobie (v súlade s platnou vyhláškou) negatívny finančný dopad. Na základe vyššie uvedeného navrhujeme prvýkrát postupovať pri spôsobe výpočtu nákladov na nákup plynu v rámci cenovej regulácie dodávky plynu podľa navrhovanej vyhlášky až pre rok 2026.

27. Zásadná pripomienka k §18 odsek 4 až 6 a § 19 ods. 8 a) a odseky 9 až 11

Navrhujeme ustanovenia § 18 ods. 4 až 6 nahradiť odsekmi 4 až 7 (zostávajúce odseky navrhujeme prečíslovať) s nasledovným znením:

(4) Ak je odberné miesto odberateľa plynu v domácnosti pripojené do distribučnej siete, do ktorej je pripojených viac ako 100 000 odberateľov plynu, k maximálnym cenám sa dodávateľom plynu pripočíta podľa cenového rozhodnutia úradu na rok t cena za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu podľa príslušných taríf za distribúciu plynu. Cena za prístup do distribučnej siete pre odberateľov plynu v domácnosti zohľadňuje výšku ich podielu na celkových nákladoch dodávateľa plynu za prístup do distribučnej siete pre všetkých odberateľov plynu na vymedzenom území, pre ktorých je dodávateľom plynu zabezpečovaná distribúcia plynu do odberného miesta, ktoré sú vypočítané na základe plánovaných denných maximálnych množstiev plynu a plánovaného množstva dodaného plynu.

(5) K maximálnym cenám za dodávku plynu sa pripočíta cena za prístup do zásobníka a uskladňovanie plynu, pričom sa zohľadňujú náklady na uskladňovanie plynu potrebného na zabezpečenie dodávky plynu pre odberateľov plynu v domácnosti v súlade s výškou zmluvne dohodnutej uskladňovacej kapacity a s cenami uvedenými v zmluve o uskladňovaní plynu, pričom cena za uskladňovanie plynu pre domácnosti zohľadňuje výšku ich podielu na celkových nákladoch dodávateľa plynu za uskladnenie plynu pre všetkých odberateľov plynu so sezónne kolísajúcim odberom plynu vypočítaných na základe plánovaných denných maximálnych množstiev plynu a plánovaného množstva dodaného plynu.

(6) K maximálnym cenám za dodávku plynu sa pripočíta cena za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu na vymedzenom území aj mimo vymedzeného územia. Cena za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre odberateľov plynu v domácnosti CPSt sa vypočíta podľa vzorca

$$CPSt = [P_{Nt} \times (PDPKZO,t / PDPKt)] / QZO,t,$$

kde

1. P_{Nt} sú plánované náklady za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre koncových odberateľov plynu na rok t,
2. $PDPKZO,t$ je plánovaná objednaná denná prepravná kapacita pre odberateľov plynu v domácnosti na rok t,
3. $PDPKt$ je plánovaná objednaná denná prepravná kapacita pre koncových odberateľov plynu na rok t,
4. QZO,t je plánované množstvo dodaného plynu odberateľom plynu v domácnosti na rok t.

(7) Ak je odberné miesto odberateľa plynu v domácnosti pripojené do distribučnej siete, do ktorej je pripojených viac ako 100 000 odberateľov plynu a dodávateľ plynu nemá uzatvorenú samostatnú zmluvu o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu s prevádzkovateľom prepravnej siete, ktorá by samostatným objednaním prepravnej kapacity zabezpečovala pokrytie požadovanej prepravy plynu na zabezpečenie dodávky plynu pre všetkých odberateľov plynu v domácnosti, a z tohto dôvodu dodávateľ plynu nevie vyčíslieť celkové náklady na prístup do prepravnej siete a prepravu plynu na zabezpečenie dodávky plynu odberateľov plynu v domácnosti, a ak v zmluve o nákupe plynu pre týchto odberateľov nie je možné vyčleniť náklady za prístup do prepravnej siete a prepravy plynu, k maximálnym cenám sa dodávateľom plynu pripočíta, okrem ceny za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu a ceny za uskladňovanie plynu, aj cena za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre odberateľov plynu v domácnosti. Maximálna cena za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu zohľadní cenu za služby súvisiace s prepravou podľa prepravnej trasy z obchodného bodu THE. Cena za služby spojené s prepravou bude v cenníku dodávateľa určená v zmysle príslušných, v čase dodávky plynu platných a účinných, cenových rozhodnutí príslušných regulačných orgánov na území Slovenskej republiky (ÚRSO), Českej republiky (ERÚ), Nemeckej republiky (BnetzA), ktorými sa príslušným prevádzkovateľom prepravných sietí (t.j. eustream, a.s. pre územie Slovenskej republiky, NET4GAS, s.r.o. pre územie Českej republiky, Open Grid Europe, Gascade a Ontras pre územie Nemeckej republiky) určujú tarify za prístup do prepravných sietí a prepravu plynu a iné regulačné poplatky priamo súvisiace s prepravou plynu. Cena prepravy sa skladá z ceny za prepravu zemného plynu z Nemecka na výstupe z THE zóny do Českej republiky (v zmysle prevádzkových predpisov pre prepravnú sieť v Nemecku a prevádzkovateľa obchodnej zóny THE spoločnosti Trading Hub Europe, GmbH), následne z Nemecka do Českej republiky cez vstupný bod Brandov a výstupný bod Lanžhot (v zmysle prevádzkových predpisov pre prepravnú sieť Českej republiky) a ďalej z ceny za prepravu na Slovensko, a to cez vstupný bod Lanžhot a výstupný bod Domáci bod (oboje v zmysle prevádzkových predpisov pre prepravnú sieť Slovenskej republiky). V prípade zavedenia ďalších alebo zmeny existujúcich poplatkov súvisiacich s prepravou plynu na prepravnej trase z obchodného bodu THE na slovenský domáci bod oproti stavu pri podpise tejto zmluvy, má dodávateľ právo zohľadniť navýšenie ceny za služby súvisiace s prepravou v cenníku.

Zároveň navrhujeme obdobne upraviť § 19 ods. 8 až 11.

Odôvodnenie:

Návrh nezohľadňuje náklady na medzinárodnú prepravu plynu v regulovanej cene za dodávku plynu pre zraniteľných odberateľov cez iné trasy ako cez Ukrajinu. Náklady na medzinárodnú prepravu plynu budú dodávateľia znášať vzhľadom na ukončenie aktuálne platnej zmluvy na prepravu plynu cez územie Ukrajiny ku koncu roka 2024 bez ohľadu na to, akým spôsobom bude preprava plynu od roku 2025 zabezpečená. Navrhujeme určiť vo vyhláske strop ceny prepravy pre dodávateľov, ktorí nemajú samostatné zmluvy na prepravu vo výške prepravnej ceny z Nemecka. Návrh tiež nezohľadňuje náklady na skladovanie plynu v regulovanej cene za dodávku plynu pre zraniteľných odberateľov. Skladovanie plynu a náklady s ním spojené sú však kľúčové pri zaistení bezpečnosti dodávok plynu pre zákazníkov (vrátane domácností a iných zraniteľných odberateľov) na Slovensku v zimnom vykurovacom období. Návrh novej cenovej vyhlášky by mal byť doplnený tak, že dodávateľ má právo uplatniť v regulovanej cene pre zraniteľných odberateľov aj náklady na prepravu plynu mimo Slovenska a náklady na skladovanie plynu pre zraniteľných odberateľov.

28. Zásadná pripomienka k §18 odsek 5 a k §19 odsek 10

V § 18 ods. 5 a v § 19 ods. 10 navrhujeme upraviť cenu za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu:

Ad. I: zrušiť limit pre maximálnu cenu za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu

Ad. II. ponechať spôsob výpočtu ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre dodávateľov, ktorí nemajú uzatvorenú samostatnú zmluvu o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu tak, ako je uvedený v aktuálne platnej vyhláske č. 450/2022 Z. z.

Ad.III: rozšíriť ho tak, aby zohľadnená cena prepravy odrážala kompletnú cenu prepravy voči obchodnému miestu, ktoré je rozhodujúce pre určenie ceny samotnej komodity

Odôvodnenie:

Dodávateľia často nemajú uzatvorené samostatné zmluvy o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu s prevádzkovateľom prepravnej siete, ktorá by zabezpečovala pokrytie požadovanej prepravy plynu pre zabezpečenie dodávky plynu zraniteľných odberateľov, resp. nie je možné tieto náklady vyčleniť. Dodávateľia preto využívajú cenu za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu stanovenú vyhláškou. Jej výška však nezohľadňuje predpokladané navýšenie nákladov za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu, ktoré možno očakávať na základe zverejnenej konzultácie spoločnosti Eustream o informáciách uvedených v článku 26 ods. 1 Nariadenia Komisie (EÚ) 2017/460 zo 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o harmonizovaných štruktúrach taríf za prepravu plynu.

Zároveň požadujeme ponechať spôsob výpočtu ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre dodávateľov, ktorí nemajú uzatvorenú samostatnú zmluvu o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu, tak, ako je uvedený v aktuálne platnej vyhláske č. 450/2022 Z. z a rozšíriť ho tak, aby zohľadnená cena prepravy odrážala kompletnú cenu prepravy voči obchodnému miestu, ktoré je rozhodujúce pre určenie ceny samotnej komodity – ak zostane zachovaný index THE, cena prepravy by mala zohľadňovať aj cenu prepravy z Nemecka na Slovensko, v prípade zmeny na CEGH by mali byť zohľadnené aj poplatky na rakúskej burze pre prepravu na slovenskú hranicu.

Vzhľadom k aktuálnej situácii a vývoju na trhu s plynom, vplyvom ktorého aj spoločnosť Eustream prostredníctvom verejnej konzultácie navrhuje medziročne výrazne navýšiť ceny za prepravu (až o cca 200%), by stanovením limitných hodnôt cien za prepravu na úrovni 2,03 eur/MWh, resp. 2,86 eur/MWh vzniklo významné riziko pre dodávateľov, že ich súvisiace ekonomicky oprávnené náklady nebudú pokryté v rámci podmienok vykonávania cenovej regulácie. Navyše nie sú vôbec zohľadnené náklady vyvolané rozdielnou cenovou úrovňou na obchodnom mieste rozhodujúcom pre stanovenie ceny samotnej komodity a na Slovensku. Uvedené je v rozpore s primárnou legislatívou, konkrétne s § 12 ods. 3 zákona č. 250/2012 Z. z., v zmysle ktorého má spôsob vykonávania cenovej regulácie zohľadňovať ekonomicky oprávnené náklady, ekonomickú efektívnosť a primeraný zisk. Z uvedeného dôvodu navrhujeme v novej cenovej vyhláske limitné hodnoty zrušiť, ponechať výpočet ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu podľa aktuálne platnej cenovej vyhlášky úradu, ktorý reflektuje ekonomicky oprávnené náklady dodávateľov – tento je však potrebné rozšíriť o ďalšie náklady, ktoré nezohľadňuje.

29. Zásadná pripomienka k §19 odsek 8

V § 19 ods. 8 navrhujeme ponechať ustanovenie v zmysle aktuálne platnej vyhlášky č. 450/2022 Z. z. a aplikovať ho aj pre segment odberateľov plynu v domácnosti (§ 18).

„c) náklady na uskladňovanie plynu potrebného na zabezpečenie dodávky plynu pre zraniteľných odberateľov podľa odseku 1 v súlade s výškou zmluvne dohodnutej uskladňovacej kapacity a s cenami uvedenými v zmluve o uskladňovaní plynu, pričom cena za uskladňovanie plynu pre zraniteľných odberateľov podľa odseku 1 zohľadňuje výšku ich podielu na celkových nákladoch dodávateľa plynu za uskladňovanie plynu pre všetkých odberateľov plynu so sezónne kolísajúcim odberom plynu vypočítaných na základe plánovaných denných maximálnych množstiev plynu a plánovaného množstva dodaného plynu.“

Odôvodnenie:

Náklady na uskladňovanie bezprostredne súvisia s dodávkou plynu koncovým odberateľom, a teda sa jedná o ekonomicky oprávnený náklad dodávateľov. Nevidíme teda žiadne opodstatnenie na jeho vypustenie. Zároveň požadujeme doplnenie daného ustanovenia aj pre segment odberateľov plynu v domácnosti, z dôvodu eliminácie rizika krížových dotácií. V zmysle § 12 ods. 3 zákona č. 250/2012 Z. z. má spôsob vykonávania cenovej regulácie zohľadňovať ekonomicky oprávnené náklady, ekonomickú efektívnosť a primeraný zisk a vypustenie predmetného ustanovenia by bolo v rozpore s týmto ustanovením, a teda aj primárnou legislatívou.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/214>